

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee aramus teemal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegia – võimalus majanduskasvuks ja uuteks töökohtadeks”

COM(2012) 341 final

(2013/C 44/15)

Raportöör: **Peter MORGAN**

26. juunil 2012 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegia – võimalus majanduskasvuks ja uuteks töökohtadeks”

COM(2012) 341 final

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 4. detsembril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 485. istungjärgul 12.-13. detsembril 2012 (12. detsembri istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 102, vastu hääletas 2, erapooletuks jäi 7.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Tegemist on komisjoni teise teatisega progressi võimaldavate tehnoloogiate (PVTd) kohta. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee avaldas 2010. aasta septembris arvamuse⁽¹⁾ varasema teatise⁽²⁾ kohta. Komitee tervitas selles ELi keskendumist progressi võimaldavatele tehnoloogiale, ent väljendas sügavaid kahtlusi ettepanekute tõhususe suhtes ELi kõrgtehnoloogia tootmises täheldatud puudujääkide tõttu.

1.2 Kõnealuse arvamuse punktis 1.10 toodi välja komitee soovitused:

- trotsida siseturu suutmatust ettevõtteid innustada ning töötada välja tööstusstrateegia, milles käsitletakс kõrgtehnoloogiaettevõtete silmatorkavat põuda Euroopas;
- tuua tootmine tagasi Euroopasse ja toetada uute ettevõtete laienemist Euroopas;
- muuta ettevõtete jaoks uuenduslike tehnoloogiate rahastamine kergemaks;
- luua rahalisi stiimuleid, et paiknemine ELis oleks kasulik progressi võimaldavate tehnoloogiate alase uuendustegevuse ja selle valdkonna ettevõtete jaoks;
- algatada koolide ja ülikoolide radikaalne reformimine, et tagada vajalikud oskused;
- innustada innovaatiliste kõrgtehnoloogiaettevõtete ülikooli- ja uurimiskeskusepõhiseid klastreid;

— mõõnda, et maailm on muutunud ja võtta rahvusvahelisel tasandil kasutusele agressiivne kaubanduspoliitika;

— tagada algatuse kõikehõlmav ulatus, ühendades sellesse kõigi peadirektoraatide kõik asjaomased algatused.

Komitee kordab neid soovitusi.

1.3 Viimases teatises teeb komisjon ettepaneku kanda ELi teadus- ja arendustegevuse alased jõupingutused üle kolmel sambal põhinevasse strateegiasse mitte ainult teadus- ja arendustegevuse, vaid ka katsesarjade toetamiseks, et arendada välja prototüübid ja uuenduslikud tootmissüsteemid, et muuta tehnoloogiad toodeteks. Sellega seoses on komiteel kaks soovitus. Esimene soovitus on, et strateegia kahe uue samba rõhuasetus ei tohiks kahjustada ELi teadus- ja arendustegevust ega vähendada selle ulatust, kuna teadustegevus, eriti just alusuuringud, on vajalik alus tulevaste progressi võimaldavate tehnoloogiate tekkimiseks. Teine soovitus on, et kõnealust strateegiat, mis näib tuginevat uute tehnoloogiate turule lükkamisele, peaks täiendama ka turule tõmbamine pikaajalistelt tootjatelt. Sellest tulevalt sooviks komitee näha, et suurem rõhk pannakse ELi tootmisettevõtete suutlikkuse suurendamisele.

1.4 Komitee toetab üldiselt tegevuskava, mida käsitletakс alljärgnevalt kolmandas osas. Ent arvestades liikmesriikidevahelisi erinevusi, sooviks komitee siiski näha, et tegevuskavad koostatakse vastavalt iga piirkonna oskustele ja suutlikkusele.

1.5 Tegevuskava teatud osad nõuavad tõenäoliselt tugevamat stiimulit, eeskätt riigiabi ajakohastamine, riskikapital, intellektuaalomandiõiguse alased läbirääkimised ülemaailmses kontekstis, kaubanduslääbirääkimised kõrgtehnoloogia tööstusharudes ning haridus- ja koostisvaldkonna parandamine kõigil tasanditel, pöörates erilist tähelepanu inseneridele ja teadlastele.

⁽¹⁾ ELT C 48, 15.2.2011, lk 112.

⁽²⁾ COM(2009) 512 final.

1.6 Kuigi tegevuskavas käsitletakse PVTde projekti juhtimist, ei ole selle meetodid selged, mistõttu võib tegevuskava nõrgaks jääda.

2. Sissejuhatus

2.1 Komisjon asutas kõrgetasemelisele eksperdirühma, mille ülesanne oli analüüsida komisjoni esimese teatise vastuseid ja koostada aruanne,⁽³⁾ mis avaldati 2011. aasta juunis. Seejärel avaldas komisjon kõnealuse teise teatise, milles visandatakse progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegia.

2.2 Kõnealuses aruandes määratleb kõrgetasemeline eksperdirühm Euroopa peamised raskused oma ideede vormimisel turustatavateks toodeteks – rahvusvaheliselt surmaoruks nimetatava lõhe ületamisel. Selle surmaoru ületamiseks tehakse ettepanek strateegia kohta, mis põhineb kolmel sambal:

- tehnoloogiliste uuringute samm, mis põhineb tehnoloogilistel seadmetel, mida toetavad teadus- ja tehnoloogiaorganisatsioonid;
- tootesitluse samm, mis põhineb katsesarjadel ja esitlusprojektidel, mida toetavad tööstuskonsortsiumid;
- konkurentsivõimelise tootmistegevuse samm, mis põhineb ülemaailmselt konkurentsivõimelistel tootmisrajatistel, mida toetavad ankurettevõtted.

2.3 Ettepaneku eesmärk on arendada välja uudsete tootmisüsteemidega tööstus, luues eksporditulude allika, ja toetada tootmisahela järgmise etapi masinatootjad, kes suudavad Euroopas toota kõige uuemaid tootmisüsteeme (masinaehitus, tarkvara, teenused jne), samuti tootmisüsteemide arendamist ja parandamist (tehnoloogia ja protsessid), et rajada Euroopas tõhusad, modernsed ja kõrgtehnoloogial põhinevad tootmisrajatised.

2.4 11 esitatavat soovitusi on järgmised:

- muuta PVTd Euroopa tehnoloogiaalaseks prioriteediks;
- EL peaks kasutama tehnoloogilise valmiduse astme skaala põhiseid teadus- ja arendustegevuse määratlusi;
- asjaomaste teadus- ja arendustegevuse määratluste ulatust tuleks täielikult ära kasutada;
- uuesti tasakaalustada ELi teadus- ja arendustegevuse rahastamisprogrammid;
- võtta strateegiline lähenemisviis PVTde programmidele;

— luua PVTde programmide rakendamiseks asjakohased eeskirjad;

— kombineeritud rahastamismehhanismid;

— PVTde riigiabi sätteid;

— ülemaailmselt konkurentsivõimeline intellektuaalomandi poliitika Euroopas;

— PVTde alaste oskuste arendamine, tugevdamine ja säilitamine;

— Euroopa PVTde vaatlus- ja nõuandeorgani loomine.

3. Teatise põhisisu

3.1 „ELi PVTdena on kindlaks määratud mikro- ja nanoelektronika, nanotehnoloogia, fotoonika, kõrgtehnoloogilised materjalid, tööstuslik biotehnoloogia ning uudsed tootmisüsteemid [...], võttes aluseks praegused teadusuuringud, turusuundumuste majandusliku analüüsi ning nende panuse ühiskondlike väljakutsetega toimetulemisel.“

3.2 Teatises toodud olukorra analüüsis tõstetakse esile järgmisi punkte:

— EL on PVTde arendamises ülemaailmne liider;

— EL ei kasuta ära oma teadmistebaasi;

— ELi suurim nõrkus on see, et ta ei oska oma teadmistebaasi toodetesse ja teenustesse suunata;

— PVTdega seotud tootmise puudumine on ELile väga kahjulik kahel põhjusel: lühemas perspektiivis jääakse ilma kasvu ja uute töökohtade loomise võimalustest; pikemas perspektiivis võib tekkida teadmiste loomise puudujääk.

3.3 Teatises tuuakse nende puudustele järgmised põhjused:

— PVTde jaoks ühise määratluse või arusaama puudumine;

— poliitiliste meetmete ebapiisavus PVTde sünergilise mõju ärakasutamiseks ja nende turustusvalmiduse kiirendamiseks;

— puuduvad tootesitluse ja kontseptsioonide toimivuse projektid;

— riiklike ressursside ebatõhus kasutamine ja koordineerimine;

— puudulik juurdepääs riskikapitalile;

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/files/kets/hlg_report_final_en.pdf

— ELi siseturu killustatus ning eri piirkondade ja liikmesriikide vahelised regulatiivsed erinevused;

— oskustööliste ja ettevõtjate vähesus.

3.4 Kõnealuses teatises esitatud strateegia eesmärgid on järgmised:

— keskendada ELi poliitikameetmed järgmises mitmeaastases finantsraamistikus teadusuuringutele ja innovatsioonile ning ühtekuuluvuspoliitikale ning prioriseerida EIP laenuhinguid PVTde kasutamise soodustamiseks;

— tagada ELi ja riikide meetmete koordineerimine, et saavutada nende meetmete vaheline sünergia ja vastastikune täiendavus ning anda vajaduse korral vahendid ühiskasutusse;

— moodustada väline PVTde töörihm, kes annab komisjonile nõu PVTdega seonduvate poliitikaküsimuste alal;

— mobiliseerida olemasolevad kaubandusmeetmed, et tagada aus konkurents ja võrdsed rahvusvahelised tingimused.

3.5 Komisjoni tegevuskava kokkuvõte:

3.5.1 ELi vahendite kohandamine

— Algatus „Horisont 2020”

— 6,7 miljardi euro eraldamine;

— katsesarjade/esitlusprojektide tasakaalustamine;

— valdkonnaülesed projektid;

— valikukriteeriumid.

— Euroopa Regionaalarengu Fond

— arukas spetsialiseerumine;

— klastrispetsiifilised meetmed.

— Riigiabiieskirjade ajakohastamine.

— Kokkulepe Euroopa Investeerimispingaga.

— Vajalike multidistsiplinaarsete oskuste edendamine.

3.5.2 Koordineerimine

— sünergia riikide tööstusliku innovatsioonipoliitikaga;

— tööstuse sidusrühmade omavahelise vastastikuse mõistmise memorandum.

3.5.3 Juhtimine

— PVTde alane koordineerimisrühm algatuse „Horisont 2020” raames;

— väline PVTde töörihm.

3.5.4 Oskused – komisjon:

— jätkab ja tugevdab „Horisont 2020” alusel meetmeid noortes huvi tekitamiseks PVTde vastu;

— aitab EIT-l asutada lisaväärtusega tootmise teadmis- ja innovatsioonikogukonda, mis integreeriks selle valdkonna kõrgharidus- ja teadusasutused ja ettevõtted;

— avaldab 2012. aasta lõpuks teatise, milles käsitletakse muutuvaid ja kiiresti arenevaid väljakutseid seoses kutseoskuste pakkumisega ELis;

— loob haridusasutuste ja ettevõtete vahel selliseid partnerlusi nagu kõrghariduse teadmusühendus;

— otsib võimalusi oskustööjõu suurendamiseks PVTdega seonduvates valdkondades, näiteks väljastpoolt ELi pärit kõrgelt kvalifitseeritud talentide abil.

3.5.5 Kaubandus

— Komisjon püüab tagada soodsa kaubanduskeskkonna ja võrdsed võimalused ülemaailmsel tasandil. Selleks tuleb hõlbustada turulepääsu ja soodustada investeringuvõimalusi, vältida rahvusvahelisi turumoonutusi, parandada intellektuaalomandiõiguste kaitset, edendada vastastikkust eelkõige riigihangete puhul, vähendada subsideerimist ning tariifsete ja mittetariifsete tõkete kasutamist üleilmsel tasandil ning tagada kohaldatavate ELi ja WTO eeskirjade järgimine.

4. Euroopa kõrgtehnoloogilised tootmisettevõtted

4.1 Progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegia on kavandatud selleks, et edendada ELi kodanike ja ettevõtete igapäevaeluks vajalike kõrgtehnoloogiliste toodete ELis paiknevat tootmist aastani 2020 ja pärast seda. Euroopas paiknev kõrgtehnoloogiliste toodete tootmine ei ole praegu ülemaailmsel turgudel piisavalt konkurentsivõimeline, kuigi Euroopa teadus- ja arendustegevust peetakse maailmaklassi kuuluvaks. Probleem ei ole mitte Euroopa kõrgtehnoloogilise tootmise jõudluses või suutlikkuses, vaid suutmatuses teadus- ja arendustegevust tootmisle üle kanda. Tegelikult seisneb komisjoni strateegia tehnoloogia suunamises tootjatele. Ent komitee on seisukohal, et edukas ülekandmine eeldab tootjaid, kes on suutelised tehnoloogia tõmbama, ning komitee arvates ei ole Euroopas piisavalt ettevõtteid, kes konkureeriksid ülemaailmsetes kõrgtehnoloogilise tootmise sektorites.

4.2 Alljärgnev tabel on väljavõte Financial Timesi 2012. aasta analüüsist 500 ülemaailmse tippettevõtte ja 500 piirkondliku tippettevõtte kohta. Analüüsitud on vaid kõrgtehnoloogilise tootmise sektoreid.

4.3 Loetletud ettevõtted ei anna küll terviklikku pilti, ent komitee arvates on need maailma piirkondade suhtelise tootmisjõu täpne näitaja.

Alltoodud Financial Timesi edetabel 500 ülemaailmse ettevõtte kohta näitab ettevõtete arvu igas kõrgtehnoloogilise tootmise sektoris. Tärnanud turumajandusega riigid hõlmavad muu hulgas BRIC-riike. Sellel tasandil on Euroopa juhtpositsioonil vaid tööstustehnoloogia valdkonnas, ent piirkondlik tabel annab täpsema ülevaate.

Financial Timesi edetabel 500 ülemaailmse ettevõtte kohta						
Sektor	Ettevõtete arv					
	Kokku	Ameerika Ühendriigid	Jaapan	Tärnanud turumajandusega riigid	Euroopa	
Farmaatsia ja biotehnoloogia	22	11	2	0	6	Novartis (*), Roche (*), GSK, Sanofi- Aventis, AstraZeneca, Novo Nordisk Shire
Tehnoloogia riistvara	16	10	1	2	3	ASML, Ericsson, Nokia
Tarkvara ja arvutiteenused	13	7	1	4	1	SAP
Autod ja varuosad	17	3	5	5	4	Daimler, VW, BMW, Continental
Keemia	18	7	1	4	5	Bayer, BASF, Air Liquide, Syngenta (*), Linde
Tervishoiuseadmed	13	10	0	0	3	Fresenius, Synthes (*), Essilor
Üldtööstus	12	5	1	5	1	Siemens
Tööstustehnoloogia	13	4	3	1	5	ABB (*), Volvo, Atlas Copco, MAN, Sandvik
Lennundus ja kaitsetööstus	7	5	0	0	2	Rolls Royce, EADS
Naftatööstuse seadmed ja teenused	11	7	0	0	2	Sarpem, Transocean (*)
Vabaajakaubad	4	0	3	0	1	Philips Electrical
Elektroonika- ja elektritööstus	4	1	1	1	1	Schneider Electric

(*) Tärniga (*) on tähistatud Šveitsi, mitte ELi ettevõtted.

4.4 Piirkondlikus tabelis on ettevõtete arv näidatud koos agregeeritud turukapitalisatsiooniga. See annab üksikasjalikku teavet iga piirkonna tugevate külgede kohta, samas kui turukapitalisatsioon näitab iga piirkondliku sektori suurust ja suhtelist edukust.

4.5 Euroopa on juhtpositsioonil keemia ja tööstustehnoloogia sektoris. Tugev positsioon on Euroopal farmaatsia- ja biotehnoloogiasektoris, samuti autotööstuses. USA valitseb tervishoiuseadmete, samuti tehnoloogia riistvara ja tarkvara sektorit, samas on nii Jaapan kui ka tärnand turumajandusega riigid riistvara sektoris EList tugevamad.

4.6 Kõnealune analüüs näitab selgelt, et PVTde programmil peab olema strateegia Euroopa nõrkade sektorite tugevdamiseks ja nende sektorite ärakasutamiseks, kus ta on suhteliselt tugev. Erilisi jõupingutusi on vaja teha meditsiintehnoloogia ja tervishoiuseadmete sektoris.

Financial Timesi piirkondlike tehnoloogitootmisektorite edetabel 500								
Sektor	Ettevõtete arv (#) ja turuväärtus (miljardites dollarites)							
	Ameerika Ühendriigid		Jaapan		Tärnand turumajandusega riigid		Euroopa	
	#	\$	#	\$	#	\$	#	\$
Farmaatsia ja biotehnoloogia	21	948	27	176	8	48	15	708
Tehnoloogia riistvara	33	1,391	18	146	9	146	7	111
Tarkvara ja arvutiteenused	25	1,083	12	58	5	109	7	126
Autod ja varuosad	9	161	38	446	10	115	13	290
Keemia	16	286	32	133	16	262	22	384
Tervishoiuseadmed	29	495	5	20	1	4	10	114
Üldtööstus	7	409	8	36	9	87	5	125
Tööstustehnoloogia	13	247	34	217	15	143	21	275
Lennundus ja kaitsetööstus	12	269	0	0	1	5	9	115
Naftatööstuse seadmed ja teenused	16	324	0	0	1	10	2	119
Vabaajakaubad	2	25	14	118	0	0	1	20
Elektroonika- ja elektritööstus	10	125	27	153	7	77	6	61
Alternatiivenergia	0	0	0	0	1	4	0	0

5. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee seisukoht

5.1 Alates 1957. aastast on ELis rajatud vaid kolm ülemaailmset kõrgtehnoloogiaettevõtet: ASML, Nokia ja SAP. EL on olnud pidevalt teistest maas. Võrreldes USA ettevõtete saavutustega samal perioodil ja Aasias järgnenud Jaapani, Taiwani, Korea ja nüüd Hiina edusammudega, võiks järeldada, et tegemist on kapitalismi ja ettevõtluse ühise ebaõnnestumisega.

5.2 Samal ajal kui USA rakendab paljudes valdkondades vabaturu kapitalismi, on tema militaarne/tööstuslik süsteem seotuna tema maailmas juhtival positsioonil olevate ülikoolidega loonud äärmiselt viljaka pinnase leiutistele ja rohketele ideedele, mida saab valitsevas ettevõtluskultuuris ja suurel turul ära kasutada.

5.3 Aasia riigid pakuvad uutele ettevõtetele aktiivset riigipoolset toetust ja kaitset kuni need on end sisse seadnud. Nad on olnud välisinvesteeringute jaoks avatud ja samas ka atraktiivsed. Nad on tänu kõnealustele välisinvesteeringutele saabunud tehnoloogiad vastu võtnud ja kasutavad neid.

5.4 Euroopa olukord on väga erinev ja peamine tegur on ühtluse puudumine. Pea kõigi aspektide puhul, sh SKP elaniku kohta, töötuse määr, ettevõtluse infrastruktuur, ülikoolide infrastruktuur, õpitulemused, kapitaliturud, tööturu paindlikkus, interneti levik jne, on Maaailmapanga määratletud ELi kuue allpiirkonna vahel üsna suured erinevused. Need on 15-liikmelise ELi põhjaosa (Briti saared ja Skandinaavia riigid), 15-liikmelise ELi keskosa (algsed 6 riiki, välja arvatud Itaalia pluss Austria), 15-liikmelise ELi lõunaosa (4 Vahemere piirkonna riiki), 12-liikmelise ELi põhjaosa (Baltimaad), 12-liikmelise ELi keskosa (Poola, Tšehhi, Ungari, Sloveenia, Slovakkia), 12-liikmelise ELi lõunaosa (Rumeenia ja Bulgaaria).

5.5 Tehes jõupingutusi maailmaklassi PVTde alase suutlikkuse väljaarendamiseks, oleks loogiline kohandada meetmed ja programmid vastavalt nende kuuele rühmale viisil, mille puhul arvestatakse nende ülikoolide ja teadusasutuste positsiooni, tööjõu teadus- ja tehnoloogiaalaseid oskusi, nende tootmisettevõtete suutlikkust ja olemasolevaid turge jne. Siis saaks jõupingutusi piirkonniti prioriseerida ning sealjuures võtaksid juhtrolli parimas positsioonis piirkonnad. Selles kontekstis tuleks arvestada teatistes pakutud ühtekuuluvuspoliitika meetmeid.

5.6 Komisjon juhib ELi õigusaktide ja finantstoetuse kaudu ning teda toetavad vaatlusorganid ja agentuurid. Komisjon saab olla tõhus valdkondades, kus üks volinik saab võtta konkreetse algatuse eest täieliku vastutuse. PVTde projekti on kaasatud vähemalt kuus volinikku ning komitee ei usu, et see projekt saab olla edukas ilma volituste kontsentreerimiseta ja otsesema juhtimisviisita.

5.7 Paljud tavapärased teadmised tuleb küsimuse alla seada. Üks näide on piirkondlik lähenemisviis. Nii kõrgetasemeline

eksperdirühm kui ka teatis tunnistavad, et riigiabi mehhanismid tuleb PVTde projektide jaoks läbi vaadata. Teatistes ei käsitleta intellektuaalomandiõiguse ettepanekuid sellise jõulisusega nagu kõrgetasemelise eksperdirühma aruandes⁽⁴⁾. Komitee nõustub teatistes kaubanduse kohta öelduga, ent ei arva, et praegune kaubanduspoliitika on ELi huvisid piisavalt kaitsnud. See on veel üks valdkond, millele tuleks kasuks uus juhtimine ja ELi huvide järeleandmatu järgimine.

5.8 Komitee tervitab kõrgetasemelise eksperdirühma algatatud raskuskeskme muutust, viies tähelepanu teadus- ja arendustegevuse toetamiselt tasakaalustatud kolmesambalisele lähenemisviisile. Selles osas näib seitsmes raamprogramm nüüd üsna puudulik. Vaatamata sellele on komitee mures, et ELis ei ole piisavalt ettevõtteid, millel oleksid olemas suutlikkus, tooted ja globaalne haare, et läbi murda ja turustada teadus- ja arendustegevuse samba tulemusi. Kogu ettepanek on rajatud oletusele, et teine ja kolmas sammas suudavad PVTd turule lükata. Tegelikult on tavapärasem, et PVTde turule tõmbajad on kõrgtehnoloogia tootjad, nagu Apple, BMW, Bayer, Rolls Royce ja Airbus. EL peab koos liikmesriikidega töötama välja strateegia, et toetada ja arendada rohkem maailmaklassi kuuluvaid lõpptooted tootvaid ettevõtteid. Olemasolevaid ettevõtteid tuleb innustada laiendama oma tooteliini uute, suure PVT-osaga toodetega, mis on suunatud ülemaailmsele turule. Teatistes märgitakse mitmel korral, et PVTd võivad luua majanduskasvu ja töökohti. Komiteel on erinev vaatepunkt – PVTsid kasutavad ettevõtteid võivad luua majanduskasvu ja töökohti. EL vajab rohkem selliste toodete ja turgudega ettevõtteid, mis saavad PVTsid kasutada.

5.9 Kui PVTsid ei tõmba turule lõpptooted tootvad väljakujunenud ettevõtteid, siis teevad seda ettevõtjad. Suure osa ettevõtjate turule tõmbajad on kas riskikapitali investorid või väljakujunenud ettevõtteid, kes peavad nende ettevõtjate ideid atraktiivseks. IBM sponsis Microsofti ja päästis Inteli; Apple sponsis ARM Holdingsit, mis konkureerib nüüd Inteliga; nii Google kui ka Facebook said investeeringuid rikastelt tehnoloogiaettevõttest investoritelt; riskikapitali investorid toetasid seejärel Google'it ja Microsoft Facebooki. Euroopas on Skandinaavia ettevõtjad Skype'i taga ja Angry Birds sai toetust riskikapitali investoritelt Londonist ja Californiast.

⁽⁴⁾ Kõrgetasemeline eksperdirühm soovib, et EL kohandaks riigiabi sätteid eesmärgiga lihtsustada teadus- ja arendustegevust ja suuremahulisi investeeringuid PVTdesse, esmajoones kehtestades tingimuste kohandamise klausli ELi riigiabi raamistikus kõikide valdkondade lõikes, vaadates läbi vähendamismehhanismi suuremate investeeringute puhul, suurendades osalusest teatamise piirmäärasid, kiirendades menetlusi ning kasutades Euroopa ühishuvi projekte.

5.10 PVTde projekt peegeldab väikeses formaadis ELi suuremat väljakutset jõukuse loomisel. USAs on turupõhine valem ja Aasias riigi juhitud poliitika. Sellistel ELi liikmesriikidel nagu Saksamaa ja Skandinaavia riigid on edukaid meetmeid, ent paljudel need puuduvad. Kogu ELi tasandil eraldatakse teatistes PVTde programmile piiratud ELi ressursse, kuid komitee kardab, et see jõukuse loomise mudel ei osutu ülemaailmses konkurentsivõimselt edukaks.

6. Konkreetsete märkused

6.1 Komitee on mures, et tasakaalustamine teise ja kolmanda samba suunas võib tähendada ELi teadus- ja arendustegevuse vähenemist. Komitee ei toeta seda. Vaja on tugevaid alusuuringuid, et luua järgmise põlvkonna innovatsiooni. Moodne tehnoloogia põhineb peamiselt alusuuringute ootamatutel tulemustel.

6.2 Kuna ELil ei ole USAs (või Hiinas) võrreldaval määral militaarset/tööstuslikku süsteemi, tuleb ELi teadust stimuleerida ja ergutada muul viisil. See on selliste projektide nagu Galileo ja ITER väärtus.

6.3 Komitee tervitab keskendumist haridusele ja oskustel. Siiski märgib komitee, et teatistes tuuakse välja teadus- ja insenerierialade lõpetanute arvu langemine. ELi puudujääk teadus- ja inseneriteaduse valdkonnas kõigil tasanditel on ELi Achilleuse kand konkurentsivõime valdkonnas üldiselt ja PVTde projekti puhul konkreetselt. Teatistes välja toodud kavad ei ole piisavad, arvestades probleemi ulatust ja tungivust.

6.4 Komitee koostas hiljuti arvamuse komisjoni teatise kohta, milles käsitletakse ELi riigiabi ajakohastamist⁽⁵⁾. PVTde kontekstis on olulised punktides 1.5.1 (turuhäirete määratlus),

1.6.3 ja 1.6.4 (võrdsed võimalused) väljendatud mured. Püüdluses säilitada konkurentsi siseturul, on ohtu seatud ELi väline konkurentsivõime.

6.5 Teatistes märgitakse, et riskikapitali kogumine on ELis viimase 10 aasta jooksul vähenenud, ning tehakse tegelikult ettepanek asendada riskikapitali raha ELi vahenditega. See on küll tervitatav, ent mitte piisav. Komitee soovib ELil koos liikmesriikidega välja töötada riskikapitali eeltingimused Euroopas.

6.6 Komisjon on teavitanud komiteed oma kavatsustest seoses PVTde töörühmaga, mis on kõrgetasemelisele eksperdirühmale järgnev organ. „Tehakse ettepanek kaasata lisaks PVTde kõigi kuue valdkonna (nanotehnoloogia, mikroelektroonika, biotehnoloogia, fotoonika, kõrgtehnoloogilised materjalid, uueenduselised tootmissüsteemid) esindajatele ka mitme PVTde valdkonna esindajad (kõige innovaatilisemad tooted on eri PVTde kombinatsioon) ja hõlmata rohkem tootmisahela järgmisi tööstuslikke kasutajaid (nt lennundus, autotööstus, kosmoselennundus, ehitus, energia, toiduained, meditsiiniseadmed, seadmed, disain jne) kui kõrgetasemelises ekspertirühmas (kuna PVTde strateegia eesmärk on hoogustada PVTdel põhinevate toodete tööstuslikku tootmist)”

6.7 Palju sõltub töörühmas esindatud ettevõtetest, nende mõjust selles suuremas (palju suuremas) töörühmas, samuti rühma edukusest aidata kõrgtehnoloogilise tootmise sektori 118 piirkondlikust ettevõttest rohkematel saavutada ülemaailmne positsiooni ja ennekõike selle edukusest edendada järgmise 118 ettevõtte esilekerkimist piirkondlikul tasandil.

Brüssel, 12. detsember 2012

*Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president*

Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ ELi riigiabi ajakohastamine (ELT C 11, 15.1.2013).